

Ljiljana Habjanović ĐUROVIĆ

ȘI APOI
VENI
ZÂNA CEA BUNĂ

Traducere din limba sârbă de
Ionela Mengher

editura
doxologia
Iași, 2026

– Nu aş vrea să mă întorc la muncă, i-am spus lui Nikola când s-a terminat concediul meu de maternitate.

– Atunci, dă-ţi demisia, a fost de acord soţul meu.

Mi-am dat demisia. Şi nu mi-a părut rău. Şi nu am regretat niciodată.

„Vrea să se dedice copilului. Au toate cele necesare. Nikola câştigă mai mult decât au nevoie”, le-a explicat mama prietenelor sale, care erau uimite „că cineva în zilele noastre părăseşte un loc de muncă bun şi sigur” şi nu puteau înţelege „de ce a mai mers la şcoală dacă voia să fie casnică”.

A putea totul. A fi totul. A avea şi un loc de muncă, şi o familie. Acesta era visul străbunicelor noastre. Un vis pe care bunicile şi mamele noastre l-au realizat. Moştenirea pe care ne-au lăsat-o. Ei bine, eu nu am vrut asta. Nu voiam să port povara unei vieţi duble.

Mă uitam la femeile din jurul meu. Erau obosite. Nervoase. Îngrijorate. Se grăbeau mereu, trecând de la o treabă la alta. Aveau puţin timp pentru copiii lor.

Nu voiam să fiu ca ele.

Voiam ca fiul meu să mă ţină minte ca pe o femeie frumoasă şi răbdătoare, entuziastă şi zâmbitoare.

„Te-am observat printre zecile de fete care se plimbau prin Piaţa Domnească şi Piaţa Armelor, pentru că erai diferită de toate celelalte. Ele încercau să fie la fel, erau la fel, iar tu erai diferită. Fără podoabe, naturală. Rebelă fără intenţie. Erai frumoasă în felul tău. Erai tu însăşi, dar fără răutate. Erai încrezătoare şi curajoasă

și totuși gata să te dăruiești. Am văzut toate astea, am știut toate astea în momentul în care mi-ai zâmbit. Cum, nici azi nu-mi este clar. Asta m-a cucerit. Asta m-a lăsat fără cuvinte. Ții minte, când m-am apropiat de tine, am reușit doar să-mi spun numele. Dar nu mi-am făcut griji. Știam că mă vezi așa cum sunt. Că mă vei înțelege fără cuvinte”, mi-a spus odată Nikola. „Și, ceea ce este cel mai important, nu am greșit”, a adăugat el. „Ești interesantă, curioasă, inteligentă, imaginativă. Iubești, dar nu sufoci. Te predai iubirii, dar nu depinzi de ea. Cu tine niciodată nu este plictisitor.”

L-am ascultat emoționată și recunoscătoare. Și oarecum surprinsă. Omul știe atât de puține lucruri despre sine. „Doar o privire plină de iubire vede ce e mai bun în noi. Sau noi ne arătăm așa cum suntem cu adevărat doar celor care ne iubesc”, m-am gândit.

Am început să mă privesc cu ochii lui Nikola. Mi-a plăcut imaginea aceea și mi-am dorit să nu se schimbe niciodată. Să rămân pentru totdeauna femeia de care s-a îndrăgostit.

Anii '90 au fost anii războaielor, conflictelor politice și declinului economic. Țara în care m-am născut, țara pe care am iubit-o s-a cufundat într-un abis al urii și al răului și a dispărut pentru totdeauna. Însă toate acele nenorociri, care i-au umplut pe oameni de amărăciune, care i-au făcut pe cei dragi dușmani și care au schimbat sau chiar au distrus viețile multora, nu au lăsat nicio urmă asupra mea. Îmi protejam copilul și lumea mea.

În loc de ziare, citeam cărți. În loc să mă uit la televizor, mă uitam la filme. În loc de discursuri incendiare, ascultam muzică. În loc să merg la mitinguri, mergeam la expoziții.

Când mesajele politice au început să apară chiar și pe ceștile de cafea, când simbolurile naționale deveniseră decorațiuni pe tricouri, am optat pentru sloganuri retro din anii șaizeci și șaptezeci. „Fetele bune merg în rai. Fetele rele merg oriunde vor” și „Raiul astăzi” scria pe tricourile mele preferate. Preferatul meu era tricoul pe care îl cumpărasem de la Hard Rock Cafe din Amsterdam, care avea inscripționate versurile unei melodii a grupului Santana: „Într-o zi nu vor mai exista granițe, nu vor mai exista ziduri, iar singurul pașaport va fi inima omului”.

Așa m-am apărat de atacul vremurilor în care trăiesc. Și am reușit să rămân eu însămi. Și a lui Nikola. Și a lui Ivan.

Petreceam mult timp cu Ivan, dar cât era la grădinița franceză, iar mai târziu, când a crescut, la școală, îmi rămânea suficient timp și pentru mine.

Învățasem să găsesc frumusețea în micile plăceri. Să savurez o cafea bună într-o piață însorită, parfumul unui crin abia înflorit, întâlnirea cu o prietenă. Să mă bucur de mersul la salonul de înfrumusețare, de oja nouă, de primele cireșe.

Răsfățându-mă cu aceste mici plăceri, uneori reușeam să uit cât de mult îmi lipsește Nikola.

Cât Nikola era pe navă, eu și Ivan locuiam la Belgrad. Când venea în concediu, ne mutam la Kotor. Casa familiei noastre era casa cu agave. Kotor era orașul fericirii noastre.

Uneori, în timpul anului, când nava lui Nikola, cu numele romantic *The Star of the Sea*, staționa într-un port o perioadă mai lungă de timp, mama venea să aibă grijă de Ivan, iar eu mergeam să-mi văd iubitul.

Ori de câte ori era posibil, Nikola și cu mine vorbeam la telefon. Îi trimiteam telegrame conținând unul sau două cuvinte, al căror sens ascuns îl știam doar noi doi. Corespondam ca un cuplu îndrăgostit de modă veche. Ne aminteam unul altuia de cea mai dulce tandrețe și de cele mai nebunești secrete și juram să ne iubim mereu.

Și totuși tremuram înaintea fiecăreia dintre întâlnirile noastre. Mă întrebam dacă, atunci când mă va vedea, voi fi așa cum își amintea el de mine, la fel de frumoasă ca în pozele pe care i le trimiteam și cum mă vedea el în visele lui în nopțile de pe mare. Mă întrebam dacă voi găsi urme ale atingerilor mele pe pielea lui și dacă i-aș recunoaște palmele și degetele când mă va îmbrățișa.

Și atunci ne întâlneam, ne priveam, întindeam mâinile unul spre celălalt, iar eu deveneam din nou acea fată pe care a dus-o pe insula Sfântul Gabriel.

De-a lungul anilor, pasiunea noastră a rămas aceeași. Înțelegerea noastră s-a adâncit.

Ivan era fiul maică-sii. „Băiatul mamei”, după cum spunea Nikola.

Uneori mi se părea că în acele tachinări se simțea puțină mâhnire, puțină gelozie și puțină tristețe. Al mamei. Nu al tatălui.

Nu voiam ca Ivan să fie doar al meu. Încercam în mod constant să-l fac pe Nikola parte din viața mea și a lui Ivan. Încercam să mențin vie legătura dintre noi trei, așa cum femeile din trecut întrețineau focul aprins în vatră.

Îl filmam pe Ivan în apartamentul nostru în timp ce se juca, în timp ce făcea baie sau lua prânzul. Îl înregistram cântând, recitând sau spunând o poveste pentru tatăl său. Îi filmam petrecerile de ziua de naștere, evenimentele de la grădiniță și, mai târziu, de la școală. Îl fotografiam. Apoi îi trimiteam lui Nikola aceste mărturii despre viața noastră fără el.

Nikola ne trimitea cărți poștale cu orașele în care acosta nava lui. Fotografii în care era mereu în costum de căpitan. Și cuvinte de iubire și dor. Pe cele care i-au plăcut cel mai mult lui Ivan le-am așezat pe o placă de plută, care acoperea jumătate de perete în camera lui.

Îl pomeneam pe Nikola în fiecare zi. „Și tatei îi place”, îi spuneam eu. „Tata ar face la fel.” „Tata mi-a spus...” „Crezi că lui tata o să-i placă?” „Să vedem ce are de spus tata...”

Îi povesteam lui Ivan despre tatăl său. În acele povești, Nikola era frumos, inteligent, bun și curajos. În acele povești, Nikola ne iubea foarte mult și abia aștepta să vină și să fie alături de noi. În acele povești, vânturile și furtunile i se supuneau, valurile îl ascultau, iar stelele îi arătau calea.
